

مقاله‌نویسی

عباس کسراییان و محمدرضا فخر روحانی. تهران: سمت، ۱۳۸۰. چاپ ششم، ۱۲۴ صفحه.

۱- بررسی شکلی اثر

- کتاب پیشگفتار دارد، ولی مقدمه، فهرست اصطلاحات و نمایه ندارد. در پیشگفتار به‌طور خیلی مختصر دربارهٔ دو بخش کتاب بدون اشاره به عناوین، توضیحی ارائه شده است. با این حال این توضیحات به‌عنوان مقدمه‌ای برای شروع مبحث اصلی کافی نیستند و ارائهٔ توضیحات بیشتر درباره مفهوم مقاله‌نویسی، مقایسهٔ آن با شیوه‌های پاراگراف‌نویسی و چگونگی طبقه‌بندی انواع شیوه‌های نگارش مقاله، می‌تواند ذهن دانشجو و خواننده را برای ورود به مبحث اصلی آماده‌تر کند.
- عنوان (بخش اول: روش‌ها) «Part One: Method» در بالای صفحه‌ای که فصل اول شروع می‌شود نوشته شده است، درحالی‌که باید شروع فصل از متن متمایزتر باشد.
- قواعد عمومی نگارش و ویرایش رعایت شده است. در صفحهٔ اول کتاب در خط دوم، سه اصطلاح تخصصی معرفی شده که برای نگارش آنها از فونت یا شیوه نگارش متفاوت استفاده نشده است، درحالی‌که در ادامه مطالب، اصطلاحات تخصصی ایتالیک شده است.

۲- بررسی محتوای اثر

- در این کتاب، اصطلاحات تخصصی و مباحث مرتبط با موضوع معرفی شده است، اما جامعیت لازم را ندارد. کتاب حاضر بیشتر به مباحث پاراگراف‌نویسی می‌پردازد و مطالب آن با موضوعات درس اصول نگارش هماهنگی بیشتری دارد.
- با توجه به شیوهٔ ارائهٔ مباحث و مقدماتی‌بودن آن به‌نظر می‌رسد کتاب با سرفصل‌های درس مقاله‌نویسی چندان متناسب نیست. هرچند مطالب مرتبط وجود دارد، باید

- به صورت جامع‌تر به آنها پرداخته می‌شد.
- ارجاع به منابع به طور کلی ضعیف است و بسیاری از متون بدون ذکر منبع آمده‌اند (متن‌های نمونه پس از صفحه ۴۳).
- یکی از بخش‌ها با عنوان «methods» آمده است، که کلی است و نشان‌دهنده موضوعات مطرح شده در آن بخش نیست.
- موضوعات مطرح شده در کتاب بسط داده نشده‌اند و برای دانشجویی که با این موضوع تاکنون آشنا نبوده است، سؤالات بسیاری را بی‌پاسخ می‌گذارد.
- در فصل اول که عنوان آن «Outline and Thesis» است، رابطه این دو عنوان (زیرعنوان هم در فصل نداریم) مشخص نیست. آیا این دو، بخشی از یک عنوان کلی‌تر است که نوشته نشده است؟ به عبارت دیگر ارتباط منطقی بین دو عنوان ارائه شده مشخص نیست.
- در فصل اول برای «thesis»، معادل دیگری ارائه نشده است. در حالی که در فصل دوم، صفحه ۴، در تعریف «unity»، معادل «main idea» برای «thesis» در پراتنز آورده شده است. بهتر است این معادل که معادلی آشناتر نیز می‌باشد، در همان فصل اول در کنار تعریف «thesis» ارائه می‌شد.
- باز هم انسجام مطالب در فصل دوم به دلیل نبود عنوان‌ها و زیرعنوان‌های کافی، کم است. مباحث مهمی چون انواع حروف ربط، بدون آنکه مورد تأکید قرار گیرند، درون مبحث دیگری عنوان شده‌اند (فصل دوم، صفحه ۴، پاراگراف آخر). در فصل دوم که به ساختار کلی مقاله می‌پردازد، مباحث تنها توضیح داده شده‌اند و نمونه‌ای ارائه نشده است. در حالی که نشان دادن بخش‌های مختلف یک پاراگراف به عنوان نمونه، به درک بهتر دانشجویان از مطالب کمک می‌کند. همان فصل دوم به نظر می‌رسد که مطالب آموزشی مرتبط با موضوع در بخش تمرین‌ها به صورت یک مقاله ارائه شده است و در ادامه به جای آنکه دانشجویان، شناسایی بخش‌های مختلف یک مقاله را تمرین کنند، باید آنچه را در آن مقاله ارائه شده است بدانند و سؤالات مربوط را پاسخ دهند! در حالی که اگر مطالب، ارزش آموزشی دارند، باید جداگانه در ابتدا با توضیحات و مثال

- کافی تدریس شوند و سپس در تمرین‌ها گنجانده شوند.
- در فصل سوم نیز مشکلات فصل‌های قبلی دیده می‌شود. برای اولین بار در بند دوم به انواع متن‌های نگارشی اشاره می‌شود، باز هم بدون آنکه مورد توجه قرار گیرند یا بسط و توضیح داده شوند. در این فصل که به شیوه روایت «narrative» می‌پردازد، شیوه نگارش باز هم بدون توضیح قدم به قدم و بخش‌بندی ارائه شده است.
- تمرین‌هایی که در پایان برخی از فصل‌ها از دانشجویان خواسته شده است، با توجه به شیوه ارائه مطالب در آن فصل واقع‌بینانه نیست. به عنوان مثال، تمرین‌های فصل سوم، صفحه ۱۰.
- ارائه‌نشدن تقسیم‌بندی‌های ریزتر و طبقه‌بندی مطالب مورد بحث، در تمام فصل‌ها دیده می‌شود.
- عنوان فصل ۱۰ با سایر فصل‌ها هماهنگ نیست.
- انشا و شیوه نگارش، روان و قابل درک است.
- بہتر است به جای استفاده از اصطلاح کلی «development» در مواردی مانند «method's of development» از اصطلاح «paragraph development» استفاده شود (صفحه ۱۶، خط اول). به عبارتی محدود کردن برخی از اصطلاحات با واژه‌های توضیحی دیگر، شفافیت و درک متن را بیشتر می‌کند.
- به طور کلی برای نمونه‌های پاراگراف‌ها یا مقاله‌های ارائه‌شده در متن درس‌ها، بہتر است از شماره‌گذاری یا حروف استفاده شود، تا ارجاع و صحبت درباره متن حین تدریس و یادگیری، راحت‌تر انجام شود. به عنوان مثال در صفحه ۱۶، ۱۷ و ۱۸، نمونه‌هایی از بندهای مربوط به عنوان فصل آمده است، ولی با توجه به اینکه هیچ‌یک شماره‌گذاری نشده است، نقشه آغاز یا پایان یک متن مشخص نیست. آیا متن متشکل از چند بند است یا هر بند، یک نمونه است؟
- به طور کلی باید بخش بندهای نمونه در متن درس با سایر قسمت‌ها، با یک عنوان مشخص جدا شود. در صفحه ۴۰، عنوان بخش دوم هم باید در یک صفحه جداگانه نوشته شود.

- بهتر است عنوان متن‌های ارائه‌شده در بخش دوم نیز در فهرست ذکر شود. درعین حال بخش دوم کتاب یعنی از صفحه ۴۰ تا ۱۱۶، متن‌ها بدون هیچ گونه توضیح یا طبقه‌بندی ارائه‌شده‌اند که به این شیوه نمی‌توانند چندان برای دانشجو مفید و آموزنده باشند.
- با توجه به اینکه بیش از نیمی از کتاب به ارائه مقاله‌ها و متن‌های نمونه اختصاص داده شده است، باید چارچوب مشخص و آموزنده‌ای برای آنها در نظر گرفت. به عنوان مثال اینکه هر نمونه در کدام یک از شیوه‌های نگارش مقاله قرار می‌گیرد.
- درعین حال در بسیاری از متن‌های ارائه‌شده، نام نویسنده و مرجع متن مشخص نشده است. در مواردی هم که مشخص شده است، باز هم در منابع مرجع متن ذکر نشده است. به نظر می‌رسد صرف فهرست کردن چند متن نمی‌تواند جنبه آموزشی داشته باشد.